

Prologus

et malū corā te feci statuens abominatiōes et multiplicās offēnsiones. Et nūc flecto genua cordis mei: p̄cans a te bonitatē dñe. Peccaui dñe peccaui: et iniquitatē meā agnosco. Deo ro gās te domine remitte mihi remitte mihi ne sis p̄das me cū iniquitatibus meis: neq; in eternū refues mala mihi: q; indignū saluab me fm magnā misericordiā tuā: et laudabo te sp̄ oib; dieb; vite mee: qm̄ te laudat oīs v̄tus celoz. et tibi est glā in seclā seculoz amen.

Explicit oratio manasses regis iuda. Incipit p̄fatio beati Hieronymi presbyteri in librum. Esdre.

Utrum difficult' sit facere quod poscitis an negare: necdū statui. Nā neq; vob; aliqd̄ ip̄tib; annuere sententia est et magnitudo oneris impositi ita ceruices premit: vt aſi sub falce ruendum sit q̄ lenandum. Accedūt ad h̄ inuidozū studia: q̄ oē qd̄ scribitur rephendendū putāt. Et interdū p̄tra se p̄cia repugnante publice lacerāt q̄ occulte leunt: intantū vt clamare compellar et dicere. Dñe libera aniam meā a labijs iniq̄s: et a lingua dolosa. Tertio ann' est q; sp̄ scribitis atq; rescribitis vt esdre libru; et hester vobis de hebreo transferā: q̄si nō habeat greca et latina volumina: aut q̄qd̄ illud est qd̄ a nob; x̄tis: non statim ab oib; p̄spuedū sit. Frustra autem (vt ait q̄dā) niti neq; aliud fatigando nisi oq̄ū q̄rere: extreme dementie est. Itaq; obsecro vos mī dōmon et rogatiōe charissimī: vt puata lectōe p̄tenti: libros nō efferatis in publicū: nec fastidiosos cibos ingeratis viterisq; eozū sup̄ciliū q̄ iudicare tm̄ de alijs: et ipsi facere nihil nouerūt. Si q̄ aut̄ fratru sunt qui bus n̄ra nō displicēt: his tribuatis exemplar ammonētes vt hebreā noīa quozū grādis in h̄ volumine copia est distincte et p̄ interualla trāscribant. Nihil em̄ p̄derit emēdasse libru nisi emēdatio librariorū diligētia conseruet. Nec quēq; moueat q; vn' a nob; lib edit' est: nec a p̄criphoz; tertij et quarti libri somnijs delectet: q; et apd̄ hebreos hester neemieq; fmōes in vnū volumē coartāt et q̄ nō habēt apud illos nec de viginti quoz; senib; sunt p̄cul abijciēda. Si q̄s aut̄ septuagita vob; op̄posuerit interptes: q̄rum exēplaria varietas sp̄a lacerata et euersa demōstrat nec pōt vtiq; verū asseri qd̄ diūsum est: mittite eū ad euangelia in q̄bus ml̄ta ponunt q̄si de veteri testamēto q̄ apd̄ septuagita interptes nō habētur velut illud qm̄ nazare' vocabit: et ex egypto vocaui filiu meū: et videbūt in quē cōpūxerūt ml̄taq; alia q̄ latiori op̄i refuamus et querite ob eo vbi scripta sunt. Quoz; p̄ferre nō potue-

rit vos legite de his exemplaribus q̄ nuper a nobis edita maledicorū q̄ridie liguis p̄fodiūtur. S; vt ad cōpendiū veniā certe qd̄ illaturus sum eq̄simū est. Edidi aliqd̄ qd̄ nō habetur in greco: aut aliq̄ habet q̄ a me p̄sum est. Quid interptem laniāt? Interrogēt hebreos et ip̄s autozibus: trāslationi mee vel arrogēt vel derogent fidez. Porro aliud est si clausis qd̄ dicis oculis mihi volunt maledicere: et nō imitant grecoz; studiū et beniuolentiā: q̄ post septuaginta trāslatores iam x̄pi euāgelio coruscante iudeos et hebionitas legis veteris interptes aq̄lam videlicet et symmachū et theodotionē et curioso legūt: et p̄ originis laborez in hexaplois ecclesijs dedicarūt. Quātoma gis latini grati esse deberēt q; exultantē cerne rent greciā a se aliqd̄ mutari. Primū em̄ magnozū sumptuū est et infinite difficultatis: exemplaria posse h̄re oīa: deinde etiā q̄ habuerint: et hebrei p̄monis ignari sunt: magis errant ignorantēs q̄s emultis verius dixerit. Ad etiā sapientissimo cuidā nup apd̄ grecos accidit vt interdū scripture sensum relinquēs vniuscuiuslibet interpretis sequeret errorem. Nos autē q̄ hebreeligue saltē puā habemus sciam: et latin' nobis vtiq; p̄mo nō deest: et de alijs magis possumus iudicare: et ea q̄ ip̄i intelligimus in n̄ra lingua promere. Itaq; licet hydriabillet: victoz; q; synon incendia iactet: nunq; meū iuuāte x̄po si lebit eloquium etiā p̄cisa lingua balbutiet. Legāt qui volūt q̄ nolūt abijciāt. Euentilēt apices: iſras calūniēnt. Magis v̄ra charitate puocaboz: ad studiū q̄ illoz; detractiōe et odio deterreboz.

Explicit p̄fatio. Incipit liber Esdre p̄mus. Caplm I

In anno primo cyri regis p̄sarum vt compleret x̄bum dñi ex ore hie: remie: suscitauit dñs spirituz cyri regis p̄sarum et traduxit vocem in omni regno suo etiā p̄ scripturā dicens. Hec dicit cyrus rex p̄sarū. Dñs regna terre dedit mihi dñs deus celi: et ip̄e precepit mihi vt edificarem ei domū in hierlm̄ q̄ est in iudea. Quis est in vobis de vniūso p̄p̄o eius? Sit dñs illius cū eo. Ascendat in hierlm̄ q̄ est in iudea et edificet domū dei isrl̄: ip̄e est deus qui est in hierusalem. Et omnes reliqui in cūctis locis vbiq; habitāt adiuuent eum v̄ri de loco suo: argento et auro et suba et pecoribus excepto quod volūtarie offerunt tēplo dei quod est in hierlm̄. Et surrexerūt p̄ncip̄ patrū de iuda et beniamin et sacerdotes et leuite et omis cuius suscitauit deus spirituz vt

ascenderet ad edificandū tēplū dñi qđ erat in hierlm. **U**niūsq; qđ erant in circūitu adiuuerunt man^o eorū in vasis argēteis ⁊ aureis in suba ⁊ iumentis: in suppellectili: exceptis his qđ sponte obtulerāt. **R**ex qđ cyrus prulit vasa templi dñi qđ tulerat Nabuchodonosor de hierlm: ⁊ posuerat ea in tēplo dei sui. **P**rotu / lit autē ea cyrus rex p̄sarū p̄ manū miridatis filij gazabar: ⁊ annumerauit ea safabasar p̄ncipi iude: ⁊ hic est numerus eorū. **P**hiale aurre triginta: phiale argētee mille: cultri vigin tinouem: cyphi aurei triginta: cyphi argentei secūdi qđringēti decē: vasa alia mille. **O**mnia vasa aurea ⁊ argētea qñq; milia qđringēta. **U**niūsa tulit safabasar: cū his qđ ascēdebāt de trāsmiḡtione babilonis in hierlm. **I**

H sunt autē puincie filij qđ ascenderunt de captiuitate quā transtulerat Nabuchodonosor rex babilonis in babilonē: ⁊ reuēsi sunt in hierlm ⁊ iudeam vnusq; qđ in ciuitatem suā qđ venerūt cum 30zobabel ⁊ iesua neemia saraia rabeleia mardochei belsan mesphan beguai reū baana. **N**umerus virozū populi isrl̄. **F**ilij phares: duo milia centū septuaginta duo. **F**ilij arethi: septingenti septuaginta qñq;. **F**ilij gersephatia trecenti septuaginta qñq;. **F**ilij saphatia: trecenti septuaginta duo. **F**ilij area: septingēti septuaginta quinq;. **F**ilij pheemoab filiozū iosue: octingenti: ⁊ **G**oab duo milia octingēti duo: decim. **F**ilij belam: mille ducēti quinquaginta qñq;. **F**ilij cethua: nongēti qđraginta qñq;. **F**ilij zachai septingēti sexaginta. **F**ilij hani: sexcenti qđraginta duo. **F**ilij bebai: sexcenti vigintrēs. **F**ilij azgad: mille ducēti vigin tiduo. **F**ilij adonicam: sexcenti sexaginta sex. **F**ilij biguai: duo milia qñquaginta sex. **F**ilij adin: qđringēti quināgita qñq;. **F**ilij ather qđ erant ex ezechia: nonaginta octo. **F**ilij Besai: trecenti vigintrēs. **F**ilij iora: centū duo decim. **F**ilij asem: ducenti vigintrēs. **F**ilij gebbar: nongenti qñq;. **F**ilij bethleem cētum vigintrēs. **V**iri nethupha: quināginta sex. **V**iri anathot: centū vigintrēs. **F**ilij azma: ueth qđraginta duo. **F**ilij Cariathiarim: cephira ⁊ beroth: septingenti quadraginta tres. **F**ilij rama ⁊ gabaa: sexcenti vigintrēs. **V**iri machmas: centū vigin tiduo. **V**iri bethel ⁊ chai: ducēti vigintrēs. **F**ilij nebo: qñquaginta duo. **F**ilij megbis: centū qñquaginta sex. **F**ilij belam alteri^o: mille ducēti qñquaginta qñq;. **F**ilij arim: trecenti vigintrēs. **F**ilij lodadin ⁊ ono septingenti vigintrēs. **F**ilij hiericho trecenti qđraginta quinq;. **F**ilij senaa tria milia sexcenti triginta. **S**acerdotes. **F**ilij iadaia in domo iesue: nongenti septuaginta tres.

Filij emmer: mille quinquaginta duo. **F**ilij phessur mille ducenti qđraginta septem. **F**ilij arim: mille decem ⁊ septem. **L**euite. **F**ilij Iesue ⁊ cedmibel filiozū odeuie: septuaginta qñq;. **C**antores. **F**ilij asaph: cētum vigintrēs. **F**ilij ianitorum. **F**ilij sellū: filij ather filij thelmon: filij accub: filij achita: filij sobai: vnusq; centū trigintanoue. **N**athiniei. filij siaa: filij asupha: filij thebboath: filij ceros: filij siaa: filij phadon: filij lebana: filij asaba: filij accub: filij agab: filij selmai: filij anan: filij gaddel: filij gaer: filij raahia: filij rasun: filij nechoda: filij gazem: filij azec: filij phasea: filij besec: filij asemaa: filij munim: filij nephusim: filij bechue: filij acupha: filij azur: filij besluth: filij mada: filij arsa: filij bercos: filij zizara: filij **T**hema: filij nasia: filij atupha: filij fuozū salomonis: filij sothei: filij sophereth: filij pharuda: filij iala: filij dercon: filij geddel: filij saphara: filij athil: filij phocereth: qui erāt de asubaim filij amin. **O**ēs nathiniei ⁊ filij seruozi salomonis: trecenti nonaginta duo. **E**t hi qđ ascenderunt de thelmala. thelarfa: cherub et don ⁊ mer ⁊ nō potuerūt indicare domū p̄m suorum ⁊ semen suū: vtrum ex isrl̄ essent filij dalaia: filij tobias: filij mechoda: sexcenti quinquaginta duo. **E**t de filiis sacerdotū: filij iobia: filij accos: filij berzellai: qui accepit de filiabus berzellai galaaditidis vxorē: ⁊ vocat^o est nomine earū. **H**i queſerūt scripturam genealogie sue: ⁊ nō inuenerunt: ⁊ eieci sunt de sacerdotio. **E**t dixit atherſatha eis vt non comederent de sanctofanctorum: donec surgeret sacerdos doctus atq; p̄fectus. **O**is multitudo quasi vnus qđraginta duo milia trecenti septuaginta: exceptis suis eorū ⁊ ancillis qui erant septē milia trecenti triginta septē: ⁊ in ip̄is cantores atq; cantatrices ducēti. **E**qui eorū sexcenti triginta sex: muli eorū ducenti qđraginta qñq;. cameli eorū quadringenti triginta qñq;. asini eorū sex milia septingenti vigintrēs. **E**t de p̄ncipibus patrū cū ingrederent templū dñi qđ est in hierlm: sponte obtulerunt in domū dei ad extruendā eam in loco suo. **S**cđm vires suas dederūt impensas opis auri solidos qđraginta milia ⁊ mille: argēti minas quinq; milia: ⁊ vestes sacerdotales centum. **H**abituauerūt ḡ sacerdotes ⁊ leuite ⁊ de p̄lo ⁊ cantores ⁊ ianitores ⁊ nathiniei in vrbibus suis. **V**niuersusq; isrl̄ in ciuitatibus suis. **I**

Amq; venerat mensis septim^o ⁊ erāt filij israel in ciuitatibus suis. **C**ongregatus est ergo p̄p̄s qñ vir vn^o in bethrusalem: ⁊ surrexit iosue filius iosedech ⁊ fratres eius sacerdotes ⁊ 30zobabel filius sala / thiel ⁊ fratres eius: ⁊ edificauerunt altare dei

isrl' vt offerrent in eo holocausta: sicut scri-
ptum est in lege moysi viri dei. Collocauerunt
autem altare dei super bases suas deterrētibus eos
per circuitum populi terrarum: et obtulerunt super illud
holocaustum domino mane et vespe. Fecerunt quoque so-
lennitatem tabernaculorum: sicut scriptum est et holocau-
stum diebus singulis per ordinem secundum preceptum opus
dei in die suo: et post hec holocaustum iugiter
in kalendis quibus in vniuersis solennitatibus domini que
erant presecrate: et in omnibus in quibus vltro offerrebat
munus domino. In primo die mensis septimi: cepe-
runt offerre holocaustum domino. Porro templum
dei nondum fundatum erat. Bederunt autem pecu-
nias latomis et cementariis cibum quoque et potum et
oleum sidonijs tyrijsque vt deferret ligna cedri-
na delibano ad mare ioppē: iuxta quod prece-
perat cyrus rex persarum eis. Anno autem secundo adue-
tus eorum ad templum dei in hierusalem: mense secundo ce-
perunt zorobabel filius salathiel: et iosue filius io-
sedech et reliqui de fratribus eorum sacerdotes et
leuite et omnes qui venerant de captiuitate in hieru-
salem: et constituerunt leuitas a viginti annis
et supra vt irgeret opus domini. Stetit quoque iosue et
filij eius et fratres eius: cedmihel et filij eius et filij iuda
quasi vir vnus vt instauraret super eos qui faciebant
opus in templo dei: filij enadab et filij eorum et
fratres eorum leuite. Fundato igitur a cementariis
templo domini: steterunt sacerdotes in ornatu suo cum
tubis: et leuite filij asaph in cymbalis vt lauda-
rent deum per manum dauid regis isrl'. Et concine-
bant in hymnis et confessione domino quoniam bonus
quoniam in eternum misericordia eius super isrl'. Omnis
quoque populus vociferabatur clamore magno in
laudando dominum: eo quod fundatum esset templum domini.
Plurimi etiam de sacerdotibus et leuitis et princi-
pes patrum et seniores qui viderant templum prius cum
fundatum esset: et hoc templum: in oculis eorum fle-
bant voce magna: et multi vociferantes in le-
ticia eleuabant vocem: nec poterat quisquam agnosce-
re vocem clamoris letantium et vocem fletus populi.
Comixtum enim populus vociferabatur clamore ma-
gno: et vox audiebatur procul.

Audierunt autem hostes iude et beniamin
quod filij captiuitatis edificarent templum
domino deo isrl': et accedentes ad zoroba-
bel et ad principes patrum dixerunt eis. Edifice-
mus vobiscum: quia vt vos quoniam deum vestrum.
Ecce nos imolauimus victimas a diebus asso-
radda regis assur: qui adduxit nos huc. Et di-
xit eis zorobabel et iosue et reliqui principes primum
isrl'. Non est nobis et vobis vt edificemus domum
deo nostro: sed nos ipsi soli edificabimus deo nostro:
sicut precepit nobis cyrus rex persarum. Factum est
igitur vt populus terre impediret manus populi iude:
et turbaret eos in edificando. Cōduxerunt quoque ad-
uersus eos consiliatores vt destruerent consiliu-

eorum omnibus diebus cyri regis persarum et vsque ad
regnum dario regis persarum. In regno autem assue-
ri ipse est artaxerxes in principio regni eius scripse-
runt accusationem aduersus habitatores iude
et hierusalem. Et in diebus artaxerxis scripsit besel-
lamim tridates et thabeel et reliqui qui erant in con-
silio eorum ad artaxerxem regem persarum. Episto-
la autem accusationis scripta erat syriace: et lege-
batur scribe syro. Reu beelthee et samsai scri-
ba scripserunt epistolam vnam de hierusalem artaxerxi
regi huiusmodi. Reu beelthee et samsai scri-
ba et reliqui consiliatores eorum: dynai et apha-
sathi: therphalei: arphasei: herchuei: babylonij:
sufannachei: dyei et elemite: et ceteri de gen-
tibus quos transtulit assennaphar magnus et glorio-
sus: et habitare eos fecit in ciuitatibus sama-
rie: et in reliquis regionibus trans flumen in pace.
Hoc est exemplar epistolae quam miserunt ad eum. Arta-
xerxi regi sui tui viri qui sunt trans flumen: salu-
tem dicunt. Notum sit regi: quod iudei qui ascenderunt
a te ad nos venerunt in hierusalem ciuitatem rebel-
lem et pessimam quam edificat extruentes muros eius
et arietes componentes. Nunc igitur notum sit regi
quod si ciuitas illa edificata fuerit et muri eius in-
staurati: tributum et vectigal et annuos reddi-
tus non dabunt: et vsque ad reges hec noxa pue-
niet. Nos ergo memores salis quod in palatio co-
medimus: et quia lesiones regi videre nephas-
ducimus: idcirco misimus et nunciauimus regi vt
recenseas in libris historiatarum patrum tuorum et in-
uenies scriptum in commentariis: et scies quoniam
am vrbis illa vrbis rebellis est et nocens regibus
et puertibus et bella concitant in ea ex diebus
antiquis: quoniam obruta et ciuitas illa destructa est.
Nunciamus nos regi: quoniam si ciuitas illa edifica-
ta fuerit et muri ipsius instaurati: possessionem
trans flumen non habebis. Verbum misit rex ad
reum beelthee et samsai scribam: et ad reliquos qui
erant in consilio eorum habitatores samarie et ce-
teris trans flumen salutem dicentes et pacem. Accusa-
tionem quam misimus ad nos: manifeste lecta est coram
me et a me preceptum est: et recesserunt: inuen-
erunt quoque quoniam ciuitas illa a diebus antiquis aduersum
reges rebellat: et seditiones et plura concitant in
ea. Nam et reges fortissimi fuerunt in hierusalem qui et
dignati sunt omni regioni que trans flumen est. Tri-
butum quoque et vectigal et redditus accipiebant. Nunc
ergo audite sententiam. Prohibeatis viros illos vt
vrbis illa non edificet: donec si forte a me iussu
fuerit. Videte ne negligentibus impleatis et pau-
latim crescat malum contra reges. Itaque exemplum
edicti artaxerxis regis lectum est coram reu beel-
theem et samsai scriba et consiliariis eorum. Et
abierunt festini in hierusalem ad iudeos. et prohibuerunt
eos in brachio et robore. Tunc intermissum
est opus domus domini in hierusalem. et non fiebat vsque ad

annū secūdū regni dārj regis p̄sarū.

Prophetauerūt autē aggeus p̄pheta et zacharias filius addo p̄phetas ad iudeos q̄ erāt in iuda et hierusalem et in noie dei isrl. Tūc surrexerūt zojobabel filius salathiel et iosue filius iosedech: et ceperunt edificare templū dñi in hierl̄m: et cū eis p̄phete dei adiuuātes eos. In ip̄o autē tpe venit ad eos thatannai qui erat dux trans flumē et starbuzannai et cōsiliarij eorū: sicq; dixerunt eis. Quis dedit vobis consiliū vt domū hāc edificaretis et muros ei⁹ instauraretis? Ad q̄ r̄ndim⁹ eis que essent noia hoim̄ autorū edificationis illi⁹. Oculus autē dei eorū fact⁹ ē super senes iudeorū: et nō potuerūt ibibere eos. Placuitq; vt res ad dariū referret et tunc satisfaceret aduersus accusationē illā. Exēplar eplē quam misit thānnai dux regionis trans flumē et starbuzannai et cōsiliatores ei⁹ aphasabei q̄ erāt trās flumen: ad dariū regē. Sermo quē miserāt ei sic script⁹ erat. Dario regi pax om̄is. Notū sit regi ille nos ad iudeā p̄uiniā ad domū dei magni q̄ edificat lapide ipolito et ligna ponunt in pietib⁹: opusq; illud diligēter extruūt et crescit in manib⁹ eorū. Interrogauim⁹ q̄ senes illos: et ita diximus eis. Quis dedit vobis p̄tatem vt domū hāc edificaretis et muros hos instauraretis? Sed et noia eorū q̄ siuim⁹ ab eis vt nūciarem⁹ tibi: scripti sunt q; noia eorū viroū q̄ sunt p̄ncipes in eis. Huiusmodi autē s̄monē r̄nderunt nobis dicentes. Nos sum⁹ fui dei celi et terre: et edificam⁹ templū q̄d erat extructū añ hos annos multos q̄d rex isrl̄ magn⁹ edificauerat et extruxerat. Postq; autē ad iracundiā puocauerunt p̄res nostri dei celi: tradidit eos in manus nabuchodonosor regis babilonis chaldei: domus quoq; hāc destruxit et p̄lm̄ eius trāstulit in babilonē. Anno autē p̄mo cyri regis: cyrus rex babilonis p̄posuit edictus vt dom⁹ dei edificaret. Quā et vasa tēpli dei aurea et argentea que nabuchodonosor tulerat de tēplo q̄d erat in hierl̄m et asportauerat ea in templū babilonis ptulit cyrus rex de templo babilonis: et data sunt sasabasar vocabulo: quē et p̄ncipē p̄stituit dixitq; ei. Hec vasa tolle et vade: et pone ea in tēplo q̄d ē in hierusalem: et domus dei edificet in loco suo. Tūc itaq; sasabasar ille venit: et posuit fundamenta templi dei in hierusalem: et ex eo tempe vsq; nunc edificat et necdum cōpletum ē. Nūc ergo si videt regi bonū recēseat in bibliotheca regis que ē in babilone: vtrū nā a cyro rege iussum fuerit vt edificaret dom⁹ dei in hierusalem: et voluntatē regis sup hac rem mittat ad nos.

VI

Tunc darius rex p̄cepit et recensuerūt in bibliotheca librorū qui erant repositi in babilone: et inuentū est in egbatanis q̄d est castrū in medena puincia: volumen vnū talisq; scriptus erat in eo cōmentarius. Anno p̄mo cyri regis: cyrus rex decreuit vt dom⁹ dei edificaret que est in hierusalem in loco vbi immolāt hostias: et vt ponāt fundamenta sup̄portantia altitudinē cubitorum sexaginta: et latitudinē cubitorum sexaginta: ordines de lapidibus ipolitis tres: et sic ordines de lignis nouis. Sumptus autē de domo regis dabunt. Sed et vasa templi dei aurea et argentea que nabuchodonosor tulerat de templo hierusalem. et attulerat ea in babilonem: reddant et referant in templū hierusalem in locū suum que et posita sunt in templo dei. Nunc ergo thatannai dux regionis q̄ ē trans flumen et starbuzannai et cōsiliarij v̄ri aphasabei qui estis trās flumen p̄cul recedite ab illis. et dimittite fieri templū dei illud a duce iudeorū et a seniorib⁹ eorū. et dom⁹ dei illa edificet in loco suo. Sed et a me p̄ceptū ē q̄d oportet fieri a p̄byteris iudeorū illis vt edificet domus dei scz vt de arca regi. id est. de tributis que dantur de regione trans flumen studiose sumpt⁹ dent viris illis ne im̄ pediat op⁹. Quod si necesse fuerit et vitulos et agnos et hedos in holocaustum deo celi. frumentum. sal. vinū et oleū s̄m ritū sacerdotū q̄ sunt in hierusalem det eis p̄ singulos dies. ne sit in aliq̄ q̄rimonia. et offerāt oblationes deo celi: orētq; p̄ vita regis et filiorū ei⁹. A me q̄ positū est decretū vt om̄is homo q̄ hanc mutauerit iusionem. tollat lignū de domo ipsius et erigat et cōfigat i eo domus autē eius publice. Be⁹ autē qui habitare fecit nomen suū ibi. dissipet om̄ia regna et pplm̄ qui extenderit manū suā vt repugnet et dissipet domū dei illā q̄ ē in hierusalem. Ego darius statui decretum. quod studiose implere volo. Igit̄ thatannai dux regionis trans flumen et starbuzannai et cōsiliarij eius s̄m q̄d p̄ceperat dari⁹ rex sic diligēt̄ executi sunt. Seniores autē iudeorum edificabant et p̄sperabant iuxta p̄phetiam aggei p̄phete et zacharie filij addo. Et edificauerunt et cōstruxerunt iubente deo isrl. et iubēte cyro et dario et artaxerxe regib⁹ p̄sarū. et cōpleneadar: qui est annus sextus regni dārj regis. Fecerunt autē filij isrl̄ sacerdotes et leuite et reli qui filiorū transmigrationis dedicationē domus dei in gaudio et obtulerunt in dedicatione domus dei. vitulos centū. arietes ducentos. agnos quadringentos. hircos capraruz pro peccato totius israel duodecim iuxta nu:

merū tribuū isrl. Et statuerūt sacerdotes in ordinib⁹ suis ⁊ leuitas i vicib⁹ suis sup opa dei in hierlm: sicut scriptū ē in libro moysi. Fecerūt autē filij trāsmigratiōnis pasca q̄rtadecima die mēsis p̄mi. Purificati em̄ fuerāt sacerdotes ⁊ leuite quasi vn⁹: omnes mūdi ad imolandū pasca vniuersis filijs trāsmigratiōis ⁊ fratribus suis sacerdotib⁹: ⁊ sibi. Et comederūt filij isrl qui reuersi fuerant de trāsmigratiōe ⁊ oēs qui se sepauerant a coinquatiōe gentiū terre ad eos vt quererent dñm deū isrl. Et fecerunt solennitatē azymozū septē dieb⁹ in leticia: qm̄ lerificauerat eos dñs: ⁊ conuerterat cor regis assur ad eos vt adiuuaret man⁹ eorū in ope dom⁹ dñi dei israel.

VII

Post hec autē vba i regno artaxerxis regis psarū: esdras filij saraie filij azarie: filij helchie: filij sellū: filij sadoch: filij achisob: filij amarie: filij azarie: filij maraioth: filij zarie: filij ozi: filij bocci: filij abisue: filij phinees: filij eleazar: filij aaron sacerdotis ab initio ipse esdras ascendit de babylone: et ipse scriba velox in lege moysi: quā dñs deus dedit isrl. Et dedit ei rex p̄m manū dñi dei ei⁹ bonā sup eum: oēm petitionē ei⁹. Et ascēderunt de filijs isrl ⁊ de filijs sacerdotū ⁊ de filijs leuitarū ⁊ de cantoribus ⁊ de ianitorib⁹ ⁊ de nathinneis: in hierlm anno septimo artaxerxis regis: ⁊ venerūt in hierusalem mēse q̄nto: ipse ē ann⁹ septimus regis. Quia in primo die mēsis p̄mi: cepit ascēdere de babylone: ⁊ in p̄mo die mēsis q̄nti venit in hierusalem iuxta manū dei sui bonam sup se. Esdras autē parauit cor suū vt inuestigaret legem domini: ⁊ faceret ⁊ doceret in israel p̄ceptū ⁊ iudiciū. Hoc est autē exemplar eplē edicti: quod dedit rex artaxerxes esdre sacerdoti scribe erudito in smonib⁹ ⁊ in p̄ceptis dñi: ⁊ cerimonijs eius in isrl. Artaxerxes rex regum: esdre sacerdoti: scribe legis dei celi doctissimo salutem. A me decretū ē vt cuiuscūq; placuerit i regno meo de plo isrl ⁊ de sacerdotib⁹ ei⁹ ⁊ de leuitis ire in hierusalem: tecum vadat. A facie em̄ regis ⁊ septē cōsiliatorū eius missus es vt visites iudeā ⁊ hierusalē in lege dei tui que ē in manu tua: ⁊ vt feras argentū ⁊ aurū quod rex ⁊ cōsiliatores eius spōte obtulerunt deo isrl: cui⁹ in hierusalē tabernaculū ē. Et omne argentū ⁊ aurū q̄d cūq; inueneris in vniuersa puincia babylonis ⁊ plus offerre voluerit ⁊ de sacerdotib⁹ q̄ spōte obtulerint domui dei sui que ē in hierlm: libere accipe ⁊ studiose eme de hac pecunia vitulos arietes: agnos ⁊ sacrificia ⁊ libamina eorū: ⁊ offer ea sup altare templi dei vestri q̄ ē in hierusalem. S ⁊ si quid tibi ⁊ fratribus tuis placuerit de re

liquo argento ⁊ auro vt faciatis iuxta voluntatem dei vestri facite. Vasa quoq; q̄ dant tibi in ministeriū domus dei tui: trade in cōspectu dei in hierlm. S ⁊ cetera q̄b⁹ op⁹ fuerit in domū dei tui: quātūcūq; necesse est vt expēdas: dab de thesauro ⁊ de fisco regi ⁊ a me. Ego artaxerxes rex statui atq; decreui oibus custodib⁹ arce publice qui sunt trans flumen vt quodcūq; petierit a vobis esdras sacerdos scriba legis dei celi absq; mora detis vsq; ad argenti talenta centū: ⁊ vsq; ad frumenti choros centū ⁊ vsq; ad vini bathos centū ⁊ vsq; ad bathos olei centū: sal vō absq; mensura. Omne q̄b⁹ ad ritum dei celi ptinet: tributur diligent in domo dei celi: ne forte irascatur cōtra regnū regis ⁊ filiorū ei⁹. Vobis q̄b⁹ notū facim⁹ de vniuersis sacerdotib⁹ et leuitis cantorib⁹ ⁊ ianitorib⁹ nathinneis ⁊ ministris dom⁹ dei hui⁹ vt vectigal ⁊ tributū ⁊ annonas nō habeatis ptatem imponendi sup eos. Tu autē esdra p̄m sapientiā dei tui q̄ est in manu tua cōstitue iudices ⁊ p̄sides vt iudicēt oiplo qui est trans flumē: his videlicet qui noluerunt legē dei tui: sed ⁊ impitos docete libere. Et omis q̄ nō fecerit legē dei tui ⁊ lege regis diligenter: iudiciū erit de eo siue in mortē siue in exiliū: siue in cōdemnationē substātie eius: vel certe in carcerē. Et dixit esdras scriba. B̄ndictus dñs de patrū nostrorū qui dedit hoc in corde regis vt glorificaret domum dñi que est in hierusalē: ⁊ in me inclinavit misericordiā suā corā rege ⁊ p̄siliatorib⁹ ei⁹ ⁊ vniuersis p̄ncipib⁹ regis potētib⁹. Et ego p̄fortatus manu dñi dei mei q̄ erat in me: p̄gregaui de israel p̄ncipes q̄ ascēderunt mecum.

VIII

H sunt ergo principes familiarū ⁊ genealogia eorū q̄ ascēderūt mecum in regno artaxerxis regis de babylone. De filijs phinees: gerson. De filijs ythamar: daniel. De filijs dauid atthus. De filijs sechenie: ⁊ de filijs pharos: zacharias: ⁊ cū eo numerati sunt viri centū q̄nq; ginta. De filijs phetmoab: elloenai filij zaree: et cum eo ducenti viri. De filijs sechenie: filius ezechiel: ⁊ cū eo trecenti viri. De filijs addan naberth filij ionathā: ⁊ cū eo q̄nquaginta viri. De filijs helam: esaias filij athalie: ⁊ cū eo septuaginta viri. De filijs saphatie: zebeda filius michael: ⁊ cū eo octoginta viri. De filijs ioab: obedta filij iheibel ⁊ cū eo ducēti decē ⁊ octo viri. De filijs selomith: filij iosphie ⁊ cum eo centū sexaginta viri. De filijs bebai zacharias filij bebai ⁊ cū eo viginti octo viri. De filijs ezeab: iohannā filius ezehan: ⁊ cū eo centū decē viri. De filijs adoniam q̄ erāt nouissimi: ⁊ hec nomina eorū: helipheleth et

hethel et samaias: et cum eis sexaginta viri. De filiis begui: ythai et zachur: et cum eis septuaginta viri. **C**ogregauit autem eos ad fluuium qui decurrit ad hana: et mansim ibi tribus diebus. **Q**uesiuique in populo et in sacerdotibus de filiis leui et non inueni ibi. **I**taque misi helizer et ariel et semeam et helnathan et arib et alterum helnathan et nathan et zacharia et mosollam principes: et ioarib et helnathan: sapientes: et misi eos ad heddo qui est primus in casphieloco. **E**t posui in ore eorum verba que loquerentur ad heddo: et ad fratres eius nathinneos in loco casphie ut adducerent nobis ministros domus dei nostri. **E**t adduxerunt nobis per manum dei nostri bonam super nos virum doctissimum de filiis mooli: filium leui: filium israel: et sarabiam: et filios eius et fratres eius decem et octo: et asabiam et cum eo esaiam de filiis merari: fratresque eius et filios eius viginti. **E**t de nathinneis quos de derat dauid et principes ad ministeria leuitarum nathinneos ducetos viginti. **O**mnes hi suis nominibus vocabantur. **E**t predicauit ibi ieiunium iuxta fluuium hana ut affligeremur coram domino deo nostro et peteremus ab eo viam rectam nobis et filiis nostris vniuersisque substantie nostre. **E**rubui enim petere regem auxilium et equites qui defenderent nos ab inimico in via: quia dixeram regi. **Q**uanus dei nostri est super omnes qui querunt eum in bonitate: et imperium eius et fortitudo eius et furor super omnes qui derelinquunt eum. **I**eiunauimus autem et rogauimus deum nostrum pro hoc: et euenit nobis prospera. **E**t separauit de principibus sacerdotum duodecim: sarabiam et asabiam: et cum eis de fratribus eorum decem. **A**ppenditque eis argentum et aurum et vasa consecrata domus dei nostri: que obtulerat rex et consiliatores eius et principes eius: vniuersisque israel eorum qui inuenti fuerant. **E**t appendi in manibus eorum argenti talenta sexcenta quinquaginta: et vasa argentea centum: auri vero centum talenta et crateras aureas viginti que habebant solidos millenos: et vasa eris fulgentis optimi duo: pulchra ut aurum. **E**t dixi eis. **V**os sancti domini et vasa sancta: et argentum et aurum quod sponte oblatum est domino deo patrum nostrorum. **V**igilate et custodite: donec appedatis coram principibus sacerdotum et leuitarum: et duabus familiarum israel in hierusalem in thesaurum domus domini. **S**ulceperunt autem sacerdotes et leuite pondus argenti et auri et vasorum ut deferrent hierusalem in domum dei nostri. **P**romouimus ergo a flumine hana duodecima die mensis primi ut pgeremus hierusalem. **E**t manus dei nostri fuit super nos et liberauit nos de manu inimici et insidiatoris in via. **E**t venimus hierusalem et mansimus ibi tribus diebus. **D**ie autem quarta appensum est argen-

tum et aurum et vasa in domo dei nostri per manum remoith filii vnie sacerdotis: et cum eo eleazar filius phinees: cumque eis iozaded filius iosue et no adai filius bennoi leuite iuxta numerum et pondus omnium. **D**escriptum est omne pondus in tempore illo. **S**ed et qui venerat de captiuitate filii transmigrationis obtulerunt holocaustomata deo israel: vitulos duodecim pro omni populo israel: arietes nonaginta sex: agnos septuaginta septem: hircos pro parte duodecim: omnia in holocaustum domino. **D**ederunt autem edicta regis satrapis que erant de conspectu regis et ducibus trans flumen: et eleuauerunt populum et domum dei. **I**X

Postquam autem hec completa sunt: accesserunt ad me principes dicentes. **N**on est separatus populus israel et sacerdotes et leuite a populis terrarum: et de abominationibus eorum chanaanee videlicet et ethei et pheresei et iebusei et ammonitarum et moabitarum: et egyptiorum et ammoreorum. **T**ulerunt enim de filiabus eorum sibi et filiis suis: et commiscuerunt semen sanctum cum populis terrarum. **Q**uanus etiam principum et magistratum fuit in transgressione hac prima. **C**umque audissem sermonem istum scidi pallium meum et tunica: et euelli capillos capitis mei et barbam et sedi meres. **C**ouenerunt autem ad me omnes qui timebant iherusalem dei israel pro transgressione eorum que de captiuitate venerat: et ego sedebam tristis versus ad sacrificium vesperinum. **E**t in sacrificio vesperino surrexi de afflictione mea et scisso pallio et tunica curuaui genua mea: et expandi manus meas ad dominum deum meum: et dixi. **D**eus meus profundus et erubescit leuare faciem meam ad te quoniam iniquitates nostre multiplicatae sunt super caput nostrum: et delicta nostra creuerunt versus ad celum a diebus patrum nostrorum. **S**ed et nos ipsi peccauimus grauius versus ad diem hanc: et iniquitatum nostris traditi sumus ipsi: et reges nostri: et sacerdotes nostri in manum regum terrarum, et in gladium et in captiuitatem et in rapinam et in confusionem vultus: sicut et die hac. **E**t nunc quasi ad parum et momentum facta est deprecatio nostra apud dominum deum nostrum ut dimitterent nobis reliquie: et daretur pax illi in loco sancto eius: et illuminaret oculos nostros de domino nostro: et daret nobis vitam modicam in fuitute nostra: quia serui sumus et in fuitute nostra non dereliquit nos deus noster et inclinauit super nos misericordiam coram rege persarum: ut daret nobis vitam et sublimaret domum dei nostri: et extrueret solitudines eius et daret nobis spem in iuda et hierusalem. **E**t nunquid dicemus domine deus noster post hec. **Q**uia dereliquimus mandata tua que precepisti in manu suorum tuorum prophetarum dicentes. **T**erra ad quam vos ingredimini ut possideatis eam terra imunda est iuxta imundiciam populoz ceterarumque terrarum.

rum abominacionibus eorum quae repleuerunt eam ab ore usque ad os conuersione sua. **N**unc ergo filias vestras ne detis filiis eorum et filias eorum ne accipiatis filiis vestris: et non queratis pacem eorum et prosperitatem eorum usque in eternum ut confortemini et comedatis quae bona sunt terre: et heredes habeatis filios vestros usque in seculum. **E**t post omnia quae venerunt super nos in opibus nostris pessimis et in delicto nostro magno: quia tu deus noster liberasti nos de iniuriam nostra et dedisti nobis salutem sicut est hodie: ut non perterremur et irrita faceremus mandata tua: neque inuentionem inueniremus cum populus abominacionum istarum. **N**unc quid iratus es nobis usque ad conuersionem ne dimittes nobis reliquias ad salutem. **D**omine deus israel iustus es tu: quoniam derelicti sumus quae saluauere mur sicut die hac. **E**cce coram te sumus in delicto nostro. **N**on enim stari poterunt coram te superbia. **X**

Sed ergo orate esdras et plorate deum et stentate et iacente ante templum dei: collectus est ad eum de israel ceterus gradus nimis virorum et mulierum et puerorum. **E**t fleuit populus multo fletu. **E**t respondit sechenias filius iehiel de filiis helai et dixit esdre. **N**os peruariati sumus in deum nostrum et duximus uxores alienigenas de populo terre. **E**t nunc si est penitentia in israel superbia: percussimus sedes cum domino deo nostro ut percussimus uniuersas uxores: et eos qui de his nati sunt. **J**uxta voluntatem domini et eorum qui tenent preceptum domini nostri: secundum legem fiat. **S**urge: tuum est discernere nosque erimus tecum. **C**onfortare et fac. **S**urrexit ergo esdras et adiurauit principes sacerdotum et leuitarum et omnem israel ut facerent secundum verbum domini. **E**t iurauerunt. **E**t surrexit esdras ante domum dei: et abiit ad cubiculum iohanna filij eliasib: et ingressus est illuc. **V**anum non comedit et aquam non bibit. **R**ugebat enim transgressionem eorum qui venerant de captiuitate. **E**t missa est vox in iuda et in hierusalem omnibus filiis transmigracionis ut congregarentur in hierusalem: et omnes qui non venerunt in tribus diebus iuxta consilium principum et seniorum: auferent uniuersa substantia eorum: et ipse abiectus erit de cetera transmigracionis. **C**onuerterunt igitur omnes viri iuda et beniamin in hierusalem tribus diebus: ipse est mensis nonus vicesima die mensis et sedit omnis populus in platea domus dei: tremantes pro peccato et pluuibus. **E**t surrexit esdras sacerdos et dixit ad eos. **V**os transgressi estis et duxistis uxores alienigenas ut adoretis super delictum israel. **E**t nunc date confessionem domino deo patrum vestrorum: et facite placitum eius et separamina populo terre: et ab uxoribus alienigenis. **E**t respondit uniuersa multitudo: dixitque voce magna. **J**uxta verbum tuum ad nos: sic fiat. **V**erum quia populus multus est et tempus pluuie: et non sustinemus stare foras: et opus non est diei unius vel duorum: ut

hementer quippe peccauimus in sermone isto constituantur principes in uniuersa multitudine: et omnes in ciuitatibus nostris qui duxerunt uxores alienigenas: veniant in temporibus statutis: et cum his seniores per ciuitatem in ciuitatem et iudices eius: donec auertatur ira dei nostri a nobis super peccato hoc. **I**gitur ionathan filius asabel: et iaazia filius thecuae: steterunt super hoc et mesollai et sebechai leuites adiuerunt eos. **F**eceruntque sic filij transmigracionis. **E**t abierunt esdras sacerdos et viri principes familia in domos patrum suorum et omnes per noia sua: et sederunt in die primo mensis decimi ut quererent rem. **E**t summati sunt omnes viri qui duxerunt uxores alienigenas usque ad diem primam mensis primi. **E**t inueniuntur de filiis sacerdotum qui duxerunt uxores alienigenas de filiis iosue filij iosedech et fratres eius. maasia. et eliezer et iarib et godolia. **E**t dederunt manus suas ut eicerent uxores suas et per delicto suo arietem de ouibus offerret. **E**t de filiis emmer: annani et zebedia. **E**t de filiis serim: masia et helia et semeia: iehibel et ozias. **E**t de filiis pheslur: elioenai. maasia. hismael. nathanael. iozabeth et belesa. **E**t de filiis leuitarum iasabeth et semei et celata. ipse est calithaphathaia. iuda et eliezer. **E**t de cantoribus eliasub: et de ianitoribus sellum et thelem et vii. **E**t ex israel de filiis pharos remcia: et ezia. et melchia et miamim et eliezer et melchia et banea. **E**t de filiis belam. mathania zacharias et iehibel et abdi et rimoth et helia. **E**t de filiis zethua. elioenai. eliasib. mathania et hierimuth et zabeth et aziza. **E**t de filiis bebai. ionhannan. anania. zabbai. athalai. **E**t de filiis beni. mosolla et melluch. et aidaia. iasub et saal et ramoth. **E**t de filiis phe moab. edna et chalaal. banaias et maasias mathanias befelehel: benui et manasse. **E**t de filiis erem: eliezer. iesue. melchias. semeias: symeon beniamin. maloch. samarias. **E**t de filiis asom mathanai. mathet. azabeth. elpheleth. iermai. manasses. semei. **D**e filiis bani. maaddi. amram et huel. baneas et badaias. cheltai. bannia. marimuth et eliasib. mathanias mathanai et iasi et bani et bennui semei. et salmias et nathan et adaias mechne. dabai salsai. sarai. azrel. et selemau et semeria sellum amaria ioseph. **D**e filiis nebui. ahibel. mathathias zabeth. zabina. ieddu et iohel et banai. **O**mnes hi acceperant uxores alienigenas. et fuerant ex eis mulieres quae pepererunt filios.

ExPLICIT liber Esdre
primus. **I**ncipit liber Neemie
qui est Esdre secundus
Capitulum. I